

2017-04-27
S2017/02635/FS (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att analysera hur socialtjänsten fångar upp barn och unga med narkotikaberoende som dömts för brott

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Socialstyrelsen i uppdrag att analysera hur socialtjänsten, i syfte att erbjuda vård och behandling, fångar upp barn och unga under 21 år med narkotikaberoende som döms för brott till en påföljd som saknar vårdinslag. I uppdraget ingår även att redovisa antalet berörda individer. Uppdraget ska genomföras i samråd med Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet (Brå). Socialstyrelsen ska vid behov lämna förslag till hur socialtjänsten på ett bättre sätt kan komma i kontakt med unga som har ett narkotikaberoende, har lagförts för brott och som har behov av att komma i kontakt med vården för att få vård och behandling.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 1 000 000 kronor under 2017. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 6:2 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel, anslagsposten 9 Övriga åtgärder. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska ske senast den 1 december 2017. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2018. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 december 2017.

Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) ska socialtjänsten aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga och med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling.

Totalt under 2015 lagfördes 19 000 pojkar och flickor i åldrarna 15–20 år under 2015 (Brottsförebyggande rådet, Personer lagförda för brott, slutlig statistik för 2015). Av statistiken framgår att mer än vart fjärde (27 %) av ungdomarnas lagföringsbeslut avsåg någon form av narkotikabrott, framför allt ringa narkotikabrott. En lika stor andel av lagföringsbesluten avsåg tillgreppsbrott. Även lagföring för brott mot trafikbrottslagen är vanliga.

Det är inte ovanligt att barn och unga som har ett narkotikaberoende begår brott. I de fall den unge lagförs kan påföljden för brottsligheten innehålla vårdinslag, medan det i andra fall fortsatt är en uppgift för socialtjänsten att motverka narkotikaberoende och erbjuda möjlighet till vård.

Mot den bakgrunden är samarbetet mellan rättsvårdande myndigheter och socialtjänst av stor betydelse för möjligheterna att komma till rätta med narkotikabruket i samhället, i synnerhet bland barn och unga. Det är viktigt att de som har ett narkotikaberoende också blir kända för socialtjänsten. Ett väl fungerande samarbete underlättar för narkotikaberoende att få möjlighet till vård och behandling.

Riksdagen har antagit regeringens skrivelse En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-politiken) (prop. 2010/11:47). Det långsiktiga mål 4 i den samlade strategin lyder: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.

Genom att tidigt uppmärksamma och ge stöd för att förändra skadliga och riskabla levnadsvanor kan samhället bidra till att förhindra att individer, familjer och andra närstående skadas, men också till en positiv ekonomisk, social och mer hälsoinriktad samhällsutveckling. I den samlade strategin anges att en av de mest effektiva metoderna för att i ett tidigt stadium förhindra att en person utvecklar ett risk- eller missbruk är tidig uppmärksamhet och rådgivning inom primärvården. Sådana insatser är särskilt effektiva om de riktas till personer som är på väg att utveckla ett riskbruk.

Närmare om uppdraget

Inom ramen för uppdraget ska följande frågeställningar besvaras:

- Hur många barn och unga under 21 år med narkotikaberoende som har lagförts för brott till en påföljd som saknar vårdinslag,
- I vilken omfattning har de erbjudits vård och behandling genom socialtjänsten och hur erbjudandet gått till och om de gått vidare till behandling,
- I vilken utsträckning fungerar samordning mellan socialtjänsten, polisen och vården då barn och unga med narkotikaberoende lagförs för brott.

Uppgifter om antalet individer bör genomgående redovisas uppdelat på kön.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Bo Pettersson

Kopia till

Polismyndigheten

Brottsförebyggande rådet

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/SKA S3

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/KRIM

Justitiedepartementet/PO

Kammarkollegiet

Folkhälsomyndigheten

Kriminalvården

Åklagarmyndigheten

Polismyndigheten

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)

Sveriges kommuner och landsting